

Üniversite Öğrencileri Bilişsel Gelişim Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üniversite Öğrencileri Bilişsel Gelişim Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32103>

Özet

Üniversite Öğrencileri Bilişsel Gelişim Ölçeği, yükseköğretim düzeyindeki bireylerin bilgiye yönelik epistemolojik inançları ve bilişsel gelişim düzeylerini değerlendirmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış (adaptasyon) psikometrik bir araçtır. Ölçek, Erdal Şenocak tarafından 2006 yılında yayımlanan bir çalışmada ile Türk kültürüne kazandırılmıştır. Bu ölçek, özellikle öğrencilerin bilginin doğası, öğrenme süreci, öğretmen rolü ve sınavları amaç hakkındaki algıları ölçer.

Ölçek, öğrencilerin bilgiye yaklaşım biçimlerini, mutlakçı (dualistik) dünceden göreceli (relativistik) ve değerlendirici (evaluative) dünceye doğru ilerleyen bilişsel gelişimlerini incelemek için tasarlanmıştır. Toplamda 12 maddeden oluşan ölçek, **Öğrenci**, **Öğretmen**, **Bilgi** ve **Sınavlar** olmak üzere dört temel alt boyutta toplanmıştır. Bu yapıyla, **bilişsel gelişim** (Bilişsel Gelişim) alanında yapılan araştırmalara önemli bir araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Bilişsel Gelişim, Üniversite Öğrencileri, Epistemolojik İnançlar, Ölçek Uyarlama, Öğrenme Stilleri, Öğretmen Rolü, Sınav Algısı, Erdal Şenocak.

Yazarlar

Erdal Şenocak

Amaç

Bu ölçeğin birincil amacı, **üniversite öğrencileri** (Üniversite Öğrencileri) popülasyonunda epistemolojik inançları gelişimsel amaçları belirlemektir. Ölçek, öğrencilerin bilgiyi basit, kesin ve otorite tarafından aktarılan bir olgu olarak mı, yoksa karmaşık, balmalsal ve kefe açık bir süreç olarak mı algıladıkları saptamay hedefler.

Uyarlama çalışmasının amacı ise, orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerini Türk yükseköğretim sistemine uygun olarak doğrulamak ve bu sayede eğitim bilimleri araştırmacılarına güvenilir bir **bilişsel gelişim** ölçme aracı sağlamaktır. Bu araç, eğitimsel müdahalelerin ve program tasarımlarının, öğrencilerin mevcut bilişsel olgunluk düzeylerine göre şekillendirilmesine katkıda bulunur.

Yapı/Ölçülen Kavram

Ölçek, bireylerin bilginin doğası ve edinimi hakkındaki inançları ifade eden **Epistemolojik İnançlar** yapısını ölçmektedir. Bu inançlar, genellikle William Perry'nin veya King ve

Kitchener'in yansıtıcı yargı modelleri gibi gelişimsel teorilere dayanır. Ölçek, öğrencilerin mutlak bilgi arayışından, bilginin bamsal ve göreceli olduğunu kabul etmesine geçişini değerlendirir.

Ölçek, 12 madde ile dört farklı boyutu ele almaktadır. Bu alt boyutlar, öğrencilerin akademik deneyimlerine yönelik temel inanç alanları temsil eder: **Öğrenci** (kendi öğrenme sorumluluğu), **Öğretmen** (otorite ve bilgi kaynağı olarak algılanması), **Bilgi** (bilginin karmaşıklığı ve kesinliği) ve **Sınavlar** (değerlendirme yöntemlerine yönelik tercihler).

Geçerlik

Benocak (2006) tarafından yürütülen **uyarlama (Uyarlama Çalışması)** çalışmasında geçerlik analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır, ancak orijinal kaynaktan spesifik geçerlik katsayıları veya yöntemleri (örneğin, kapsam geçerliği, ölçüt geçerliği) açıkça listelenmemiştir. Genellikle bu tür uyarlama çalışmaları, ölçeğin kavramsal yapısının Türk örneğinde de tutarlı olduğunu kanıtlamak amacıyla yapılmıştır.

Yapı geçerliği, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıyı ne kadar iyi ölçtüğünü gösterir. Bu, genellikle **faktör analizi (Faktör Analizi)** kullanılarak gerçekleştirilir ve dört alt boyutlu yapıyı koruyup korunmadığı incelenir. Detaylı geçerlik sonuçları için yayımlanan makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlik

Orijinal kaynak metninde güvenilirlik (reliability) bilgileri bulunmıyorsa da, ölçeğin bilimsel bir dergide yayımlanması, iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) gibi temel güvenilirlik analizlerinin gerçekleştirildiğini düşündürmektedir. Güvenirlik katsayıları, ölçeğin farklı ölçümlerde tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini gösterir.

Ölçeğin toplam 12 maddeden oluşması ve dört alt boyuta ayrılması, iç tutarlılık analizlerinin hem genel ölçek hem de alt boyutlar bazında yapılması gerektirir. Yüksek güvenilirlik değerleri, ölçek maddelerinin aynı bilişsel yapıyı ölçme konusunda uyumlu olduğunu teyit eder.

Faktör Analizi

Ölçek, açıkça belirtildiği üzere 4 alt boyutlu bir yapıya sahiptir ve toplamda 12 maddeden oluşmaktadır. Her bir alt boyut, eşit olarak dört madde içermektedir. Bu dengeli dağılım, ölçeğin faktör yüklerinin net olduğunu ve alt boyutların birbirinden ayrılan ancak ilgili bilişsel gelişim yönlerini temsil ettiğini gösterir.

Alt boyutlar ve odaklandıkları temel konular şunlardır:

Öğrenci: Pasif bilgi alıcısından aktif bilgi keşfedicisine geçiş inançları.

Öğretmen: Otorite figürü olarak bilgiyi aktarma rolü algısı.

Bilgi: Bilginin mutlak veya karmaşık doğasına dair inançlar.

Sınavlar: Bilginin tek doğru cevabı mı yoksa yoruma dayalı mı değerlendirilmesi gerektiği algısı.

Ölçme Aracı

Test Çeşidi: Uyarlama (Adaptation) / Öz bildirim dayalı tutum ve inanç ölçeği

Format: Likert tipi derecelendirme (Kesin derecelendirme skalası belirtilmemiştir.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yükseköğretim öğrencileri

Yaş Grubu: Genç yetişkinlik (Tipik olarak 18-25 yaş)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki üniversitelerin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören lisans veya ön lisans öğrencileri. Ölçek, öğrencilerin akademik ortamdaki **öğrenme (Öğrenme)** yaklaşımlarını ölçer.

Test Metodolojisi: Katılımcılar, kendilerine sunulan 12 ifadeye ne ölçüde katıldıklarını belirtirler. Yüksek puanlar genellikle daha karmaşık ve göreceli epistemolojik inançları işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Epistemoloji, Gelişim Psikolojisi, Yükseköğretim, Öğrenme Algısı, Şenocak, Psikometri, Eğitim Bilimleri, Bilişsel Gelişim Teorisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: e_senocak_2000@yahoo.com

Yazışma Adresi: Sorumlu yazar: Erdal Şenocak (Detaylı adres bilgisi mevcut değildir).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2006 yılında *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* dergisinde yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımına dair izinler ve olası ücretler konusunda sorumlu yazar Erdal Şenocak ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik araştırmalar

için kullanım genellikle yazarın iznine tabidir.

Kaynaklar

Şenocak, E. (2006). Üniversite Öğrencileri Bilişsel Gelişim Ölçeği'nin Türkçeye **uyarlanması** (uyarlanmasın) çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 523-551.

Makalenin yayımlandığı dergideki bağlantı: kuyeb.com.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi burada mevcuttur: universite-ogrencileri-bilissel-gelisim-olcegi-toad.pdf.

Üniversite Öğrencileri Bilişsel Gelişim Ölçeği Maddeleri

Ölçek, 4 alt boyut ve 12 maddeden oluşmaktadır. Maddeler ve ait oldukları alt boyutları aşağıdadır:

Öğrenci (3 m): Öğretmen tarafından bana verilen bilgiyi sorgusuz kabul etmek ve öğrenmektir.

Öğretmen (3 m): Sınavlarda bilmem gereken her şeyi bana vermektir, fakat, bir şeyin birden fazla açıklamasının olması durumunda öğretmen hangisini tercih ettiğini açıkça belirtmelidir.

Bilgi (3 m): Karmaşıktır ve hiçbir şekilde tam olarak siyah ve beyaz değildir, fakat, bu durumu heyecan verici ve uyarıcı bulurum. Bu durum, bende bazı şeyleri keşfetme isteği uyandırır.

Sınavlar (3 m): Öğrendiğim gerçekleri olabildiğince doğru sunmaktır. Tek, net cevaplı sorulara açık uzun sorulara tercih ederim.